

τεκτονικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς ἔργα, αἵτινες ἔμελλον βραδύτερον τοσοῦτον λαμπρῶς νὰ τελειοποιηθῶσιν ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι. Ὁ χῖος Γλαῦκος (1) λέγεται ἐπινοήσας τὴν τέχνην τῆς τοῦ σιδήρου χωνεύσεως, καὶ ὁ σάμιος Ροῖκος ἢ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος, φημιζεται ὡς εὐρέτης τῆς χυτῆς διαμορφώσεως τοῦ χαλκοῦ· ἀμφοτέρω δὲ ταῦτα ἀποδίδονται εἰς χρόνους ὀλίγον τοῦ 600 ἔτους προγενεστέρους. Καὶ οἱ δύο ἀρχαιότατοι ἑλληνικοὶ ναοὶ ἦσαν ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ καὶ ὁ τῆς Ἥρας ἐν Σάμῳ, ὧν ὁ πρῶτος ἤρξατο κατασκευαζόμενος ὑπὸ τοῦ σαμίου Θεοδώρου μικρὸν πρὸ τοῦ 600 ἔτους, ὁ δὲ δεύτερος ὑπὸ τοῦ σαμίου Ροῖκου περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Ὡστε τὰ πρῶτα μεγάλα οἰκοδομήματα τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ Πεισιστράτου, εἶναι μεταγενέστερα.

Ἄλλ' αἱ κατὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἑλληνικαὶ αὐταὶ ἀποικίαι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἰδρυνθῶσι καὶ δὲν εἶχον ἀκμάσει ἐν ἀνέσει ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον εἰμὴ διότι οἱ ἰθαγενεῖς τῶν χωρῶν τούτων κάτοικοι συνέκειντο ἐκ πολλῶν μικρῶν ἐθναρίων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀλληλομαχούτων. Ἄμα ὁμως προέκυψεν ἐνταῦθα μεγαλύτερον τι καὶ ἰσχυρότερον κράτος, αἱ ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἔμελλον νὰ κινδυνεύσασιν τὸν ἔσχατον κίνδυνον, διότι μὴ οὔσαι, ὡς εἶδομεν, συνδεδεμένα δι' οὐδενὸς στενοῦ πολιτικοῦ δεσμοῦ, μὴ ἀποτελοῦσαι ἐν κράτος συμπαγῆς, ἔμελλον νὰ ἐκτεθῶσι, διηρημένα καὶ μεμονωμένα, εἰς τὰς προσβολὰς ἀντιπάλου κραταιοτέρου. Τοῦτο συνέβη περὶ τὰ μέσα τῆς ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐβασίλευεν, ἀπὸ τοῦ 559 μέχρι τοῦ 546, τῆς Λυδίας, χώρας παρακειμένης εἰς τὰς ἰωνικὰς ἀποικίας, ὁ φιλόδοξος καὶ πολυφύλητος διὰ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ Κροῖσος. Ἦδη τινὲς τῶν προκατόχων αὐτοῦ εἶχον ἐπιτεθῆ, κατὰ τῶν ἀποικίων τούτων, ἀλλὰ περισπασθέντες ὑπὸ ἄλλων πολεμίων ἠναγκάσθησαν νὰ συνδιαλλαγῶσι πρὸς αὐτάς. Ὁ δὲ Κροῖσος ἀπέβη εὐτυχέστερος. Εἰς μάτην ὁ Θαλῆς ὁ μιλῆσιος, ὅστις δὲν ἠσχολεῖτο μόνον περὶ φιλοσοφικὰ θεωρήματα ἀλλ' εἶχε πολλὴν πείραν καὶ τῶν πρακτικωτέρων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν συμφερόντων, διὸ καὶ συγκρατελέχθη μεταξὺ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, εἰς μάτην προέτρεψεν οὗτος τοὺς ὁμογενεῖς νὰ συγκροτήσωσιν εἰς Τέων, ὡς κεντρικωτέραν πόλιν, κοινὸν τῶν Ἰώνων βουλευτήριον, εἰς ὃ αἱ λοιπαὶ πόλεις νὰ ὑποτάσσωνται ὡς ἀπλοὶ δῆμοι, ὅπως ἐγένετο ἐν τῇ Ἀττικῇ ἐπὶ Θησέως ἢ φωνὴ αὐτοῦ δὲν εἰσηκούσθη, καὶ οἱ Ἴωνες προετίμησαν νὰ διατηρήσωσι τὴν χαλαρὰν αὐτῶν ὁμοσπονδίαν, ἧτις, ἀνάλογος οὖσα τῆς ἀργολικῆς, ἔμελλε νὰ πάθῃ ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων γειτόνων ὅ,τι καὶ ἐκείνη ἀπὸ τῆς Σπάρτης. Ὁ Κροῖσος, προσβαλὼν ἀλληλοδιαδόχως καὶ ἀνὰ μίαν ἀπάσας τὰς ἰωνικὰς, αἰολικὰς καὶ δωρικὰς ἀποικίας, καθυπέταξεν αὐτάς καὶ κατέστησεν ὑποτελεῖς φόρου καὶ καθήρεσε τὰ τείχη αὐτῶν· μόναι αἱ νῆσοι διέφυγον τὴν κυριαρχίαν του. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ Κροῖσου τὸ κράτος ἔμελλε νὰ διαρκῆσῃ πολὺ. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς περίπου χρόνους ἤρχιζε σχηματιζόμενον, ὑπὸ τὸν μεγαλεπήβολον Κύρον, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, κράτος ἔττερον, τὸ ὁποῖον προέκειτο οὐ μόνον τὸ βασίλειον τῆς Λυδίας νὰ καταβάλλῃ ἀλλὰ καὶ ἀπάσης τῆς μέσης καὶ δυτικῆς Ἀσίας νὰ κυριαρχήσῃ· ἐξετίθη δὲ μέχρι τῆς λιβυκῆς μὲν ἐρήμου ἐν τῇ Ἀφρικῇ, μέχρι τοῦ Ὀλύμπου δὲ

Νόμισμα Τέων

(Γράφων καὶ Διονυσιακὸς Κάνθαρος)

(1) Γλαῦκος ὁ χῖος, κατὰ Ἡρόδοτον (Α. 25) σύγχρονος ὦν τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Ἀλυάτιου (617 — 565 π. Χ.) ἐξεῦρε πρῶτος «κόλλησιν σιδήρου» οὐχὶ χώνευσιν. Ἴδ. καὶ Πausan. I. 16, «Γλαῦκου τοῦ χῖου, σιδήρου κόλλησιν εὐρόντος ἀνδρός».

